

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μεταξύ του

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

και της

ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΩΝ ΚΑΙ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ

«ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ»

Στην Αθήνα, σήμερα 04/11/..... 2024, ημέρα Πέμπτη....., τα κατωτέρω συμβαλλόμενα μέρη:

☞ Το Υπουργείο Πολιτισμού, νόμιμα εκπροσωπούμενο από την Υπουργό, κα. **Λίνα Μενδώνη**,

☞ Η Εταιρεία Μεσσηνιακών και Αρχαιολογικών Σπουδών, που εδρεύει στην αρχαία Μεσσήνη, όπως εκπροσωπείται νόμιμα από τον Πρόεδρο της, κ. **Ανδρέα Σαρρή**,

συμφωνούν και κάνουν αμοιβαίως αποδεκτά τα εξής:

ΠΡΟΙΜΙΟ

Στα όρια του Δήμου Οιχαλίας και του Δήμου Μεσσήνης - στον οποίο και ανήκει διοικητικά - ιδιαίτερη πολεοδομική ενότητα αποτελεί η Ελληνιστική Πόλη της Αρχαίας Μεσσήνης.

Η Πόλη της αρχαίας Μεσσήνης, μία από τις ομορφότερες και πιο καλοδιατηρημένες σήμερα πόλεις των ελληνιστικών χρόνων ιδρύθηκε το 369 π.Χ., στους πρόποδες του όρους Ιθώμη, από τον Θηβαίο στρατηγό, ήρωα και οικιστή Επαμεινώνδα. Περιτειχίστηκε από ισχυρά τείχη μήκους 9,5 χιλιομέτρων και αποτέλεσε τη νέα πρωτεύουσα της αυτόνομης Μεσσηνίας επί πολλούς αιώνες. Η Μεσσήνη, ως μία από τις σημαντικότερες πόλεις της Ελλάδας στα ελληνιστικά και ρωμαϊκά χρόνια, αποτέλεσε ισχυρό πολιτικό, θρησκευτικό, οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο του αρχαιοελληνικού κόσμου. Η παρακμή της συμπίπτει με την παρακμή της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας με χρονολογία ορόσημο το 395 μ.Χ., όπου η πόλη επλήγη ανεπανόρθωτα από τον καταστροφικό σεισμό και την επιδρομή των Γότθων του Αλάριχου.

Από το 1986 έως σήμερα ο αείμνηστος, προσφάτως αποβιώσας, καθηγητής Πέτρος Θέμελης, υπό την αιγίδα της Αρχαιολογικής Εταιρείας, με την ουσιαστική συμβολή των σταθερών και αφοσιωμένων συνεργατών του, μέσα από πολυετείς ανασκαφές, έφερε σταδιακά στο φως την αρχαία πόλη, προχωρώντας σε υποδειγματικές εργασίες αναστήλωσης και ανάδειξης του μνημειακού συνόλου, του δημόσιου και ιδιωτικού χώρου της αρχαίας Μεσσήνης. Η επίπονη και μακροχρόνια ανασκαφική και αναστηλωτική αυτή δραστηριότητα, η οποία χρηματοδοτήθηκε τόσο από κρατικές και ευρωπαϊκές πιστώσεις, όσο και από ιδιωτικές χορηγίες, είχε ως αποτέλεσμα να σώζονται σήμερα αποκαταστημένα, κοσμικά κτήρια, ιερά και δημόσια οικοδομήματα, επιβλητικά ταφικά μνημεία και πολλοί χριστιανικοί ναοί.

Σημαντικός και καθοριστικός αρωγός σε αυτή την προσπάθεια στήριξης και ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου της αρχαίας Μεσσήνης υπήρξε η Εταιρεία Μεσσηνιακών και Αρχαιολογικών Σπουδών, η οποία ιδρύθηκε ως σωματείο που έχει εγκριθεί με την υπ' αριθ. 70/1994 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Καλαμάτας (με ιδέα και πρωτοβουλία του καθηγητή Πέτρου Θέμελη και του τ. Συμβούλου Επικρατείας και Υπουργού Δικαιοσύνης Γιώργου Κουβελάκη) και με έδρα το Μαυρομάτι (σήμερα αρχαία Μεσσήνη) Ιθώμης Μεσσηνίας.

Η συμβαλλόμενη «Εταιρεία Μεσσηνιακών Αρχαιολογικών Σπουδών» (στο εξής και ΕΜΑΣ), ως μη κερδοσκοπικό νομικό πρόσωπο, πορίζεται τα ποσά, για την επίτευξη των σκοπών του από δωρεές, χορηγίες τρίτων και συνδρομές. Κατά τη διάρκεια της ύπαρξής της, συνέβαλε ουσιαστικά, όπως προαναφέρθηκε, στο ανασκαφικό και αναστηλωτικό πρόγραμμα της Αρχαιολογικής Εταιρείας, υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Πέτρου Θέμελη, καταβάλλοντας κατ' έτος εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ για τις απαιτούμενες δαπάνες. Συγχρόνως, απασχόλησε και μέχρι προσφάτως απασχολούσε πολυπληθές προσωπικό (συντηρητές, αναστηλωτές, εργατοτεχνίτες κ.λπ.), οι οποίοι έχουν πλέον καταστεί ειδικοί για την εκτέλεση των παραπάνω εργασιών, ενώ έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον εύπορων και ένθερμων υποστηρικτών, καθώς και ιδρυμάτων, που ενδιαφέρονται να συνδράμουν οικονομικά την ΕΜΑΣ για να συμβάλει στη συντήρηση του αρχαιολογικού χώρου και των μνημείων. Σήμερα επιθυμεί να συμβάλλει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στη φροντίδα, συντήρηση και διατήρηση του αρχαιολογικού χώρου της αρχαίας Μεσσήνης.

Η ΕΜΑΣ έχει εκπαιδεύσει και συνεργάζεται με μία σταθερή ομάδα από έξι έμπειρους, δοκιμασμένους εργατοτεχνίτες με 25ετή συνεχή προϋπηρεσία στον αρχαιολογικό χώρο, ανθρώπους εξειδικευμένους, συνεπείς, αποτελεσματικούς και το κυριότερο άριστους γνώστες των ιδιαιτεροτήτων του χώρου και των μνημείων του.

Επίσης, διαθέτει την απαιτούμενη χρηματοδότηση για την κάλυψη της μισθοδοσίας του παραπάνω προσωπικού, καθώς και της απαιτούμενης δαπάνης που θα προκύψει σε αναλώσιμα υλικά.

Η προστασία και ανάδειξη της αρχαίας Μεσσήνης, που λειτουργεί ταυτόχρονα ως αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτιστικής ζωής όλου του νομού, είναι δράση πολυδιάστατη. Η αρχαία Μεσσήνη όλα αυτά τα χρόνια υποδέχεται καλλιτεχνικές δημιουργίες, συναυλίες, θέατρο, χορό, έργα τέχνης, αποτελώντας πόλο έλξης για πλήθος κόσμου. Ο σχεδιασμός και η αποτελεσματική διαχείρισή της είναι αντικείμενο του Υπουργείου, που είναι ο αρμόδιος φορέας για την προστασία και διαχείριση της πολιτιστική κληρονομιάς, την επιστημονική

έρευνα, την αποκάλυψη, τη διατήρηση και τη συντήρηση των αρχαιοτήτων, καθώς και τη μελέτη, τον προγραμματισμό και την εκτέλεση οποιουδήποτε αρχαιολογικού έργου συντήρησης, αποκατάστασης, αναστήλωσης, ανάδειξης και διαμόρφωσης των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, που σε μεγάλο βαθμό στηριζόταν τα τελευταία 35 χρόνια στην υποδειγματική ανασκαφή, αναστήλωση και φροντίδα του διευθυντού των ανασκαφών και αναστηλώσεων Πέτρου Θέμελη, μέσω της Αρχαιολογικής Εταιρείας, και της Εταιρείας που είχε ιδρύσει (ΕΜΑΣ), για να στηρίξει το σκοπό αυτό.

Ο κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος, συνολικής έκτασης 2.700 στρεμμάτων, εκ των οποίων τα 350 βρίσκονται εντός της περιφραξης, χρήζει ετήσιας, συστηματικής μέριμνας για να παραμένει καθαρός, επισκέψιμος και ευπρεπισμένος. Οι αυξημένες ανάγκες για συστηματικούς καθαρισμούς του χώρου από τη βλάστηση, για συνεχείς εργασίες συντήρησης των αρχιτεκτονικών καταλοίπων, καθώς και η κατά περιόδους μη επαρκής χρηματοδότηση για την υλοποίηση του συνόλου των εργασιών που απαιτούνται, καθιστούν την σύμπραξη των δύο φορέων στο πλαίσιο του παρόντος Μνημονίου, ιδιαίτερα σημαντική για την επίτευξη του κοινού στόχου.

Με βάση τα ανωτέρω και δεδομένου ότι:

- Ο αρχαιολογικός χώρος της αρχαίας Μεσσήνης ως κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος (ΦΕΚ 73/Β/14-2-1991) και η αναοριοθέτηση αυτού (ΦΕΚ240/ΑΑΠ/21-9-2011) υπάγεται στην αρμοδιότητα του ΥΠΠΟ και όλες οι μελέτες για τη φροντίδα, συντήρηση και αποκατάσταση των μνημείων του αρχαιολογικού χώρου εγκρίνονται από τα αρμόδια όργανα του ΥΠΠΟ, κατά τις διατάξεις του ν.4858/2021,
- Η Εταιρεία Μεσσηνιακών και Αρχαιολογικών Σπουδών, η οποία ιδρύθηκε το 1994 υπό μορφή Σωματείου, έχει ως σκοπούς α) την υποβοήθηση του έργου των ανασκαφών και των αναστηλώσεων του μεγάλου αυτού αρχαιολογικού έργου, καθώς και της ιστορικής και αρχαιολογικής έρευνας μέσω της εξασφάλισης ιδιωτικών χρημάτων, δωρεών και χορηγιών και β) την εκπαίδευση ειδικευμένου προσωπικού για ανασκαφές, αναστηλώσεις και συντήρηση αρχαίων.
- Η Εταιρεία Μεσσηνιακών και Αρχαιολογικών Σπουδών, διαθέτει τις αναγκαίες προϋποθέσεις (τεχνικές και οικονομικές υπηρεσίες, αποφαινόμενα όργανα, αναγκαία στελέχωση κ.λπ.) για την υλοποίηση του εν λόγω έργου , τα συμβαλλόμενα μέρη προβαίνουν στη σύναψη του παρόντος, με σκοπό την ολοκληρωμένη προστασία και ανάδειξη της αρχαίας Πόλης ως σύνολο, με γνώμονα τη διατήρηση του μνημειακού και ιστορικού χαρακτήρα της.

ΑΡΘΡΟ 1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα λαμπρά αποτελέσματα των ανασκαφών και των αναστηλώσεων στην Αρχαία Μεσσήνη, που έγιναν από το έτος 1986 έως σήμερα, υπό τη διεύθυνση του αποβιώσαντος καθηγητή αρχαιολογίας Πέτρου Θέμελη, έφεραν στο φως το μεγαλύτερο μέρος των δημοσίων οικοδομημάτων της αρχαίας πόλης. Ο εμβαδού 3.050 στρεμμάτων περίπου (2200 στρέμματα ο κηρυγμένος και 350 στρέμματα ο περιφραγμένος) χαρακτηρισμένος ως αρχαιολογικός χώρος όπου κείνται τα αρχαία μνημεία, καθώς και τα ίδια τα μνημεία, έχει ανάγκη ετήσιας σταθερής φροντίδας, προκειμένου να παραμένει καθαρός, επισκέψιμος και ευπρεπισμένος για την ανάδειξη των μνημείων.

Αντικείμενο του παρόντος μνημονίου είναι η συνεργασία μεταξύ των συμβαλλομένων μερών με σκοπό την προώθηση του συνόλου των ενεργειών που απαιτούνται, ώστε αφενός ο χαρακτηρισμένος αρχαιολογικός χώρος με τα μνημεία του, αλλά και ο περιβάλλον χώρος του μουσείου, να παραμένουν καθαροί, επισκέψιμοι και ευπρεπισμένοι, αφετέρου με την εξασφάλιση χρηματοδότησης μελετών που αφορούν στη συντήρηση και αποκατάσταση μνημείων του αρχαιολογικού χώρου να συμβάλει στην προστασία και μνημειακότητα της αρχαίας πόλης.
Ειδικότερα προβλέπονται:

1. ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΥΠΡΕΠΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ:

- 1.1. Εργασίες καθαρισμού και αποψίλωσης του αρχαιολογικού χώρου της αρχαίας Μεσσήνης.
- 1.2. Συντήρηση δρόμων-προσβάσεων.
- 1.3. Συντήρηση αρδευτικού δικτύου και αποστραγγιστικών έργων στον αρχαιολογικό χώρο.
- 1.4. Εργασίες που αφορούν το κλάδεμα και τη φροντίδα των δέντρων, καθώς και του κήπου του μουσείου.
- 1.5. Συντήρηση και ανανέωση του απαραίτητου μηχανικού εξοπλισμού, καθώς και των δύο εργοταξίων του χώρου.
- 1.6. Εκπόνηση μελετών που θα αφορούν τη στερέωση και συντήρηση των μνημείων του αρχαιολογικού χώρου
- 1.7. Αγορά αγροτεμαχίων-ιδιοκτησιών για την ενοποίηση του αρχαιολογικού χώρου.

2. ΕΚΠΟΝΗΣΗ - ΔΩΡΕΑ ΜΕΛΕΤΩΝ:

Εκπόνηση μελετών αποκατάστασης και συντήρησης των μνημείων, και δωρεά υπέρ του ΥΠΠΟ, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

- ☛ Αγορά αγροτεμαχίων προς όφελος του Ελληνικού Δημοσίου/ΥΠΠΟ με στόχο την ενοποίηση του αρχαιολογικού χώρου αρχαίας Μεσσήνης και τις μελλοντικές έρευνες.
- ☛ Όλες οι παραπάνω δράσεις θα καλύπτονται με δαπάνες προερχόμενες από χορηγίες και δωρεές προς την Εταιρεία. Είναι προφανές ότι η δυναμική των δωρεών και των χορηγιών θα είναι εκείνη που θα προσδιορίζει το εύρος των παρεμβάσεων.

ΑΡΘΡΟ 2 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ

Οι συμβαλλόμενοι φορείς αναλαμβάνουν τις παρακάτω υποχρεώσεις και δικαιώματα:

2.1. Το ΥΠΠΟ αναλαμβάνει:

- Να εποπτεύει την υλοποίηση του αντικειμένου του Μνημονίου, για θέματα αρμοδιότητάς του, ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση των διατάξεων του ν. 4858/2021.
- Την υποχρέωση ολοκλήρωσης όλων των ενεργειών αρμοδιότητάς του, που απαιτούνται για την υλοποίηση του αντικειμένου του παρόντος.

- Την παροχή κάθε δυνατής υποστήριξης προς το δεύτερο συμβαλλόμενο.
- Την εξέταση και έγκριση των σχετικών μελετών, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4858/2021, δια των αρμόδιων γνωμοδοτικών του οργάνων.

2.2. Η ΕΜΑΣ αναλαμβάνει:

- Την εξολοκλήρου χρηματοδότηση της δαπάνης για την εκτέλεση των εργασιών, υπηρεσιών κι εξόδων που προαναφέρονται στο άρθρο 1.
- Την ευθύνη και φροντίδα για την πρόσληψη ή απόλυση όλου του αναγκαίου προσωπικού (εργατοτεχνικού), καθώς και την πληρωμή της αμοιβής του. Αυτή επίσης θα διορίζει τον επικεφαλής εργατοτεχνίτη του συνεργείου των εργασιών και υπηρεσιών. Η επίβλεψη των εργασιών αποψίλωσης, αποστραγγιστικών έργων και γενικότερου ευπρεπισμού του χώρου θα τελείται από την ΕΜΑΣ. Το προσληφθέν με τους παραπάνω όρους προσωπικό θα παρέχει τις υπηρεσίες του αποκλειστικά στον εντός της περιφραξης αρχαιολογικό χώρο, στην Αρκαδική Πύλη και τα ταφικά μνημεία αυτής, μέρος των τειχών, στο ιερό της Λιμνάτιδος και της Ειλειθυίας, καθώς και στον περιβάλλοντα χώρο του μουσείου.
- Να συνεργάζεται και να παρέχει ενημέρωση και πληροφόρηση στον αντισυμβαλλόμενο αναφορικά με την πορεία υλοποίησης των εργασιών αρμοδιότητάς της.

ΑΡΘΡΟ 3 ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Η διάρκεια του μνημονίου συμφωνείται σε πέντε (5) έτη. Η διάρκεια του μνημονίου θα παρατείνεται, με τους ίδιους όρους, για πέντε (5) ακόμη έτη, αν κάποιος από τα συμβαλλόμενα μέρη δεν δηλώσει (αζημίως για αυτό) ότι επιθυμεί τη λύση του μνημονίου, τρεις μήνες πριν από τη λήξη του.

Χρόνος έναρξης του παρόντος μνημονίου ορίζεται η ημερομηνία της υπογραφής του.

ΑΡΘΡΟ 4 ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Τα μέρη δεσμεύονται να τηρούν απόλυτη εχεμύθεια σχετικά με οποιαδήποτε ευαίσθητα στοιχεία ή πληροφορίες ή υλικό τυχόν περιέλθει σε γνώση τους στο πλαίσιο της υλοποίησης του αντικειμένου του παρόντος. Ως εμπιστευτικό και απόρρητο θεωρείται, ενδεικτικώς, κάθε στοιχείο, τεχνική ή εμπορική πληροφορία, σχέδιο, μελέτη, δεδομένο και, γενικά, όλες οι εκατέρωθεν παρεχόμενες πληροφορίες. Σε περίπτωση αμφιβολίας, όλες οι πληροφορίες που περιέχονται σε γνώση των μερών, καθώς και τυχόν προστεθέντων τους, θεωρούνται άκρως εμπιστευτικές. Η εμπιστευτικότητα της κάθε πληροφορίας δεν επηρεάζεται από το εάν αυτή περιήλθε σε γνώση των μερών προφορικά, εγγράφως, ηλεκτρονικά ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο.

Έκαστο μέρος δεσμεύεται να μην αποκαλύψει σε τρίτους, χωρίς την προηγούμενη γραπτή άδεια του αντισυμβαλλομένου μέρους, εμπιστευτικές πληροφορίες που του δόθηκαν ή να χρησιμοποιήσει στοιχεία που θα περιέλθουν σε γνώση αυτού και των τυχόν προστεθέντων

του κατά την εκτέλεση του παρόντος, καθώς και να μην κοινοποιεί στοιχεία, έγγραφα και πληροφορίες των οποίων λαμβάνει γνώση σε σχέση με το παρόν.

ΑΡΘΡΟ 5 ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οποιαδήποτε τροποποίηση ή παράταση του παρόντος πραγματοποιείται μόνον εγγράφως, με κοινή συμφωνία των συμβαλλομένων μερών. Η καταληκτική ημερομηνία μπορεί να τροποποιηθεί με κοινή απόφαση των συμβαλλομένων μερών.

ΑΡΘΡΟ 6 ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

- Η συνεργασία των δύο φορέων, σύμφωνα με το παρόν Μνημόνιο, υπόκειται στην ισχύουσα νομοθεσία.
- Το παρόν Μνημόνιο δεν στοιχειοθετεί συνεταιρισμό ή κοινοπραξία μεταξύ των συνεργαζόμενων φορέων, ούτε υποδηλώνει ότι το ένα μέρος καθίσταται πληρεξούσιο του άλλου.
- Κανένα από τα μέρη δεν είναι υπεύθυνο ως αντιπρόσωπος ή εγγυητής για οποιαδήποτε πράξη ή ενέργεια των λοιπών μερών.
- Κανένα από τα μέρη δεν μπορεί να εκχωρήσει τα δικαιώματα του παρόντος Μνημονίου σε τρίτο.
- Οι διαφορές που προκύπτουν από την ερμηνεία και την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Μνημονίου επιλύονται φιλικά, μέσω διαβούλευσης των μερών.

Το παρόν συντάχθηκε σε δύο (2) ισόκυρα αντίτυπα, εκ των οποίων έκαστο συμβαλλόμενο μέρος λαμβάνει από ένα (1).

04' Απριλίου
Αθήνα, ... ~~Μαρτίου~~ 2024

ΟΙ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ

Για το Υπουργείο Πολιτισμού

Υπουργός
Αίμα Μενδώνη

Για την ΕΜΑΣ

Ο Πρόεδρος
Ανδρέας Σαρρής

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΩΝ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗ
ΤΗΛ: 2724051046 - 2103314324
ΑΦΜ: 090230190 ΔΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ